

Darba lapas autore: Anita Prikule, Rušonas pamatskola.
Darba lapa paredzēta: 6.-7. klasei. Mācību vielas apguvei latviešu literatūrā.
Darba lapas nosaukums: Kr. Barons, dainas un Dainu skapis.
Darba lapas izpildes laiks: 80 min. (2 mācību stundas)

KRIŠJĀNIS BARONS UN LATVIEŠU TAUTASDZIESMAS

1. uzdevums. Paskaidrojiet dotos jēdzienus!

Palīgs: [Dzejas vārdnīca Letonika.lv](http://Dzejas_vardnica.Letonika.lv)
[Kultūras kanons Letonika.lv](http://Kulturas_kanons.Letonika.lv)
[Multivide letonika.lv](http://Multivide.letonika.lv)

Dainas -

„Latvju dainas” -

Dainu skapis -

Dainu tēvs -

Dainu kalns -

2. uzdevums. Atrodiet dotos attēlus interneta vietnē

<http://letonika.lv/groups/default.aspx?q=kri%C5%A1j%C4%81nis%20barons&s=0&q=3&r=0>
un uzrakstiet, kas tas ir!

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

3. uzdevums. Iepazīstieties ar informāciju par Krišjāni Baronu un papildiniet teikumus!

<http://letonika.lv/groups/default.aspx?r=2&q=kri%C5%A1j%C4%81nis%20barons&id=967082&q=1>

1. Krišjānis Barons, ir dzimis..... gadā..... ģimenē.
2. Pēterburgā K. Barons studēja..... un..... .
3. Viņš bija arī laikraksta..... līdzstrādnieks un redaktors.
4. K. Barona darbu..... var uzskatīt par pirmo ģeogrāfijas grāmatu latviešu valodā.
5. Viņš ir rakstījis arī stāstus, dzejoļus un virkni populārzinātnisku darbu par.....
6. Tomēr lielāko daļu sava mūža K. Barons ir veltījis..... , tāpēc poētiski viņu dēvē arī par.....
7. Lai milzīgo tautasdziesmu skaitu varētu sakārtot, tika pasūtīts īpašs..... skapis, kur katrai tautasdziesmai bija īpaša vieta konkrētā atvilktnes nodalījumā.
8. Mūsdienās šo skapi simboliski dēvē arī par tā laikmeta datoru.
9. K. Barona apkopotās..... (cik?) tautasdziesmas tika publicētas īpašā izdevumā.....6 sējumos un 8 grāmatās.

4. uzdevums. Iepazīstieties ar informāciju <http://dainuskapis.lv>! Lasiet tekstu un aizpildiet tukšās vietas! Skaitļa vārdus pamēģiniet uzrakstīt ar vārdiem!

Dainu skapis

Sākotnēji Krišjānis Barons viņam atsūtītās tautasdziesmas pārrakstīja uz nelielām lapiņām un glabāja tabakas kastītēs. Šāda iepakojuma viņam kā nelabojamam smēķētājam netrūka. Drīz vien Barona rīcībā bija jau ap 30 000 lapiņu ar latviešu tautasdziesmām. Tik daudz, ka ne pārskatīt, ne sakārtot! Tāpēc..... gadā Barons....., kur viņš tolaik dzīvoja, pie kāda vācu izcelsmes galdnieka pasūtīja īpašu skapi. Par mērauklu tā daudzajām atvilktnēm un nodalījumiem ņēma tieši tabakas kastes. Dainu skapja augstums ir..... cm, bet platums-.....cm. Tajā ir.....atvilktnes, no kurām 70 ir sadalītas.....nodalījumos.

Kad skapis bija gatavs, Barons folkloras vācējiem nosūtīja instrukciju, ka dainas jāraksta uz 3X11 cm lielām lapiņām vienā pusē četrās rindās jeb četrindēs, kā arī ir jānorāda vieta, kur tautasdziesma pierakstīta, un iesūtītājs.

1893. gadā Baronu ģimene no Maskavas pārcēlās uz Latviju. Dainu skapim tas nebija viegls ceļojums, jo tobrīd tajā jau glabājās jau 150 000 dziesmu lapiņu. Nācās krietni nopulēties, līdz Dainu skapis sveiks un vesels nokļūst jaunajā mājvietā Rīgā. Dzīvojot Rīgā, Krišjānis Barons vairākas reizes maina savu dzīvesvietu. Līdzī ceļo ne tikai grāmatas, drēbes un citas mantas, bet arī unikālais dziesmu skapis. Tas nebūt nav viegli izdarāms. Piemēram, 1909.

Darba lapas autore: Anita Prikule, Rušonas pamatskola.
Darba lapa paredzēta: 6.-7. klasei. Mācību vielas apguvei latviešu literatūrā.
Darba lapas nosaukums: Kr. Barons, dainas un Dainu skapis.
Darba lapas izpildes laiks: 80 min. (2 mācību stundas)

gadā, pārceļoties uz Vecmīlgrāvi, ir nopietns jautājums, kā ap 160kg smago Dainu skapi pārvietot, un kas tālajā ceļā notiks ar 200 000 īpašā sistēmā sakārtotajām dainām. Iepriekšējo pārceļšanās reižu pieredze liecināja, ka lapiņas var krietni sajaukties. Taču šo problēmu ļoti vienkārši, bet efektīvi atrisināja Barona sieva Dārta. Viņa iegādājās paplatu lentu, no kuras katrai tautasdziesmu paciņai pagatavoja īpašu saitīti ar aiztaisāmu āķīti. Tā nostiprinātas tautasdziesmu paciņas atkal novietoja atpakaļ skapja nodaļās. Beidzot transportēšanai viss bija gatavs un ģimene varēja droši pārcelties uz jauno mājvietu.

Savā ilgajā mūžā skapim tas nav vienīgais ceļojums. Leģenda vēsta, ka Pirmā pasaules kara laikā pats Barons ar ragaviņām to pārved no Burtnieku nama uz tā dēvēto Zaļo skolu. Vēlāk skapis tiek pārvietots uz Barona dēla dzīvokli un kādu laiku slēpts pagrabā. Pēc Barona nāves skapim atkal jāpārceļas, jo dēls Kārlis Barons nolēmj to paglabāt bankas seifā. Pārāk vērtīgs ir tā saturs, lai to pakļautu riskam. Kopumā Dainu skapis glabā 268 815 dainas.

Pēc Otrā pasaules kara Dainu skapis savu mājvietu atrod jaundibinātajā Latviešu folkloras krātuvē, kur drošības apsvērumu dēļ tas glabājās metāla seifā. Šobrīd Dainu skapis savu mājvietu ir radis jaunuzbūvētās..... telpās. Lai lasītāji to varētu redzēt, tas ir atrodas īpašā stikla apvalkā. Pieskarties Dainu skapim mēs nevaram, bet digitāli varam pārļapot Dainu skapja saturu mājas lapā <http://dainuskapis.lv>.

Kopš..... gada 4. septembra Dainu skapis ir pasaules kultūras sastāvdaļa, jo tika ierakstīts UNESCO..... (Memory of the World) sarakstā.

(Pēc „Ilustrētā Junioriem”)

5. uzdevums. Izmantojot interneta resursu www.dainuskapis.lv, atrodi tautasdziesmas par darba tikumu! Atrodi sinonīmus vārdam *tikums*!
<http://letonika.lv/groups/default.aspx?q=tikums&s=0&q=5&r=1108>

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. uzdevums. Izmantojot interneta resursu <http://dainuskapis.lv>, atrodi un papildini dotās tautasdziesmas tekstu!

.....

Tas darbiņš nodzīvots

Darba lapas autore: Anita Prikule, Rušonas pamatskola.
Darba lapa paredzēta: 6.-7. klasei. Mācību vielas apguvei latviešu literatūrā.
Darba lapas nosaukums: Kr. Barons, dainas un Dainu skapis.
Darba lapas izpildes laiks: 80 min. (2 mācību stundas)

.....

.....

Pastāstiet, kā jūs saprotat senlatviešu lietoto teicienu *dzīvot darbu!*

7. uzdevums.

**6. klasei. Izvēlieties vienu no uzdevumiem un uzrakstiet radošo darbu!
(Apjoms 150 – 200 vārdi)**

- Cilvēku mājokļos ir dažādi skapji: ledusskapis, drēbju vai grāmatu skapis. Katram no tiem ir savs stāsts. Izvēlieties un uzrakstiet kāda skapja stāstu!
- Uzrakstiet pasaku par brīnumskapi!

**7. klasei. Izvēlieties vienu no tematiem un uzrakstiet pārspriedumu!
(Apjoms 200 - 250 vārdi)**

- „Dzīve ir bagāta un raiba...” (K. Barons.)
- Manā dzīvē nozīmīgs cilvēks.
- Latvieši – dziedātāju tauta.